

Sygn. akt VIII Ga 166/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 września 2016 r.

Sąd Okręgowy w Szczecinie Wydział VIII Gospodarczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Sałamaj (sprawozdawca)

Sędziowie: SO Robert Bury

SR del. Anna Górnik

Protokolant: stażysta Jarosław Bogdański

po rozpoznaniu w dniu 30 września 2016 r. w Szczecinie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółki komandytowej w P.

przeciwko R. K.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego Szczecin – Centrum w Szczecinie z dnia 5 marca 2015 r., sygn. akt X GC 1002/14

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I. i III. w ten sposób, że oddala powództwo jako przedwczesne oraz zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2.417 zł (dwa tysiące czterysta siedemnaście złotych) tytułem kosztów procesu;

II. zasądza od powoda na rzecz pozwanego kwotę 1.708 zł (jeden tysiąc siedemset osiem złotych) tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSR del. (...)SSO(...)SSO (...)

Sygn. akt VIII Ga 166/15

UZASADNIENIE

Powód (...) spółka z ograniczoną odpowiedzialnością (...) spółka komandytowa w P. wniósł o zasądzenie od pozwanego R. K. kwoty 10.149,72 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 7.365,84 zł od dnia 26 lipca 2011 r. do dnia zapłaty, a także zasądzenie kosztów procesu. W uzasadnieniu podał, że nakazem zapłaty z dnia 14 września 2011 r. Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. zasądził od (...) spółki z o.o. w S. na rzecz powoda kwotę 7.365,84 zł z ustawowymi odsetkami oraz kwotę 1.310 zł tytułem kosztów postępowania. Na podstawie powyższego nakazu powód wystąpił z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego, lecz prowadzona egzekucja okazała się bezskuteczna z uwagi na brak wartościowego majątku spółki. W niniejszym postępowaniu, na podstawie art. 299 k.s.h., powód dochodzi zapłaty powyższych należności od pozwanego będącego członkiem zarządu dłużnej spółki.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. Pozwany zarzucił, że postępowanie egzekucyjne skutkujące wydaniem postanowienia o bezskuteczności egzekucji prowadzone było wadliwie, gdyż

według uzyskanych przez niego informacji spółka ma wierzytelności, środki trwałe i nieruchomości, z których możliwe byłoby przeprowadzenie postępowania egzekucyjnego i pełne zaspokojenie powódki. Spółka (...) jest właścicielem 3 nieruchomości gruntowych, których łączna wartość przekracza 6.000.000 zł. Pozwany podniósł ponadto, że w dniu jego odwołania z funkcji członka zarządu spółka regulowała swoje zobowiązania, wobec czego pozwany nie miał żadnych ekonomicznych podstaw do wystąpienia z wnioskiem o upadłość spółki. Dodatkowo pozwany wskazał, że posiada wierzytelność w spółce, wobec czego uważa się za pokrzywdzonego przez jej działania.

Wyrokiem z dnia 5 marca 2015 r. (sygn. akt X GC 1002/14) Sąd Rejonowy Szczecin - Centrum w Szczecinie zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 10.149,72 zł z ustawowymi odsetkami od kwoty 7.365,84 zł od dnia 22 lipca 2013 r. (pkt I. sentencji), oddalił powództwo co do odsetek w pozostałej części (pkt II.) i zasądził od pozwanego na rzecz powódki kwotę 2.544 zł tytułem kosztów procesu (pkt III.).

Orzeczenie oparte zostało na następujących ustaleniach faktycznych i wnioskach.

Pozwany R. K. pełnił funkcje prezesa zarządu w (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w okresie od dnia 3.11.2009 r., a został odwołany z tej funkcji uchwałą wspólników z dnia 25.10.2011 r. (wpis w rejestrze 23.11.2012 r.).

(...) spółka z o.o. jest właścicielem następujących nieruchomości: - działki o numerze (...), opisanej w księdze wieczystej nr (...); - działek o numerach (...), opisanych w księdze wieczystej nr (...); - działki o numerze (...), opisanej w księdze wieczystej nr (...); - działek o numerach (...), dla których Sąd Rejonowy Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie prowadzi księgę wieczystą (...); - działek o numerach (...), opisanych w księdze wieczystej nr (...).

W dniu 25 listopada 2008 r. została wydana decyzja, którą zatwierdzono projekt budowlany i udzielono dłużnej spółce pozwolenia na budowę 42 wolnostojących budynków jednorodzinnych na działkach o numerach ewidencyjnych (...) wraz z niezbędnymi obiektami i urządzeniami infrastruktury technicznej. Decyzją z dnia 1.12.2009 r. Prezydent Miasta S. zatwierdził projekt budowlany i udzielił dłużnej spółce pozwolenia na budowę 25 budynków jednorodzinnych wraz z niezbędnymi obiektami i urządzeniami infrastruktury technicznej przy ul. (...) w S. w granicach działek (...).

W dniu 8 lutego 2010 r. został sporządzony operat szacunkowy wartości rynkowej nieruchomości gruntowych oznaczonych numerami 33/62, 33/63, 33/64 i 33/68 położonych w S. przy ul. (...) stanowiących własność (...) spółki z o.o., w którym wartość rynkowa działek została ustalona na łączną kwotę 2.894.853 zł.

W dniu 10 lutego 2011 r. została sporządzona opinia do operatu szacunkowego z dnia 8 lutego 2010 r., w której poświadczono, że stan nieruchomości gruntowych od daty, w której poddane zostały wycenie w lutym 2010 r. do czasu obecnego nie uległ żadnym zmianom, a ponadto, że ogólna wartość rynkowa nieruchomości oszacowana w powyższym operacie nie uległa zmianie.

W dniu 18 kwietnia 2011 r. rzeczoznawca majątkowy sporządził wyciąg z operatu szacunkowego, w którym określił wartość działek nr (...) na kwotę 3.560.669 zł brutto.

Nakazem zapłaty w postępowaniu nakazowym wydanym 14 września 2011 r. Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. zasądził na rzecz powódki od (...) sp. z o.o. kwotę 7.365,84 zł z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lipca 2011 r. do dnia zapłaty tytułem należności głównej oraz kwoty 1.310 zł tytułem zwrot kosztów postępowania, w tym kwotę 1.200 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. W dniu 21 lutego 2012 r. powyższemu orzeczeniu nadano klauzulę wykonalności.

Powódka pismem z dnia 12 marca 2012 r. wystąpiła do Komornika sądowego T. S. z wnioskiem o wszczęcie postępowania egzekucyjnego na podstawie nakazu zapłaty z dnia 14 września 2011 r. Sprawę zarejestrowano pod sygnaturą KM 1234/12.

Postanowieniem z dnia 13 czerwca 2012 r. Sąd Rejonowy Poznań - Stare Miasto w P. zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 235,38 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania zabezpieczającego oraz kwotę 600 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu zabezpieczającym.

Postanowieniem z dnia 22 listopada 2012 r. prokurator Prokuratury Rejonowej Szczecin - Ś. w S. odmówił wszczęcia dochodzenia w sprawie mającej mieć miejsce w dniu 25.10.2011 r. w S. doprowadzenia R. K., K. G., J. P. i E. K. do niekorzystnego rozporządzenia mieniem w postaci po 250 udziałów spółki (...) o łącznej wartości nominalnej każdych 250 udziałów 20.000 zł, sprzedanych na mocy umowy z dnia 25.10.2012 za kwotę po 2.750 zł za każde 250 udziałów, po uprzednim wprowadzeniu pokrzywdzonych w błąd co do zamiaru spłacenia przez spółkę (...) pożyczek udzielonych tej spółce przez R. K. w kwocie 193.639,38 zł K. G., J. P. i E. K. w kwocie po 107.500 zł wobec stwierdzenia, że czyn ten nie zawiera znamion czynu zabronionego. Prokurator odmówił również wszczęcia dochodzenia w sprawie mającego miejsce w okresie od 2.01 do 16.07.2012 r. w S. niezłożenia rocznego sprawozdania finansowego dot. (...) sp. z o.o. przez członka zarządu ww. spółki wobec stwierdzenia, że czyn ten nie zawiera znamion czynu zabronionego.

Pismem z dnia 20 marca 2012 r. Komornik sądowy T. S. poinformował, iż w toku egzekucji ustalono prawdopodobny majątek dłużnika w postaci nieruchomości: dla których prowadzone są księgi wieczyste: (...), (...), (...), (...), (...). Postanowieniem z dnia 7 marca 2013 r. Komornik sądowy T. S. w związku ze zbiegiem egzekucji uznał się niewłaściwym do dalszego prowadzenia sprawy oraz przekazał sprawę do Komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin -P. i Zachód R. W. (1). Pismem z dnia 6 maja 2013 r. Komornik R. W. zawiadomił powódkę o wszczęciu egzekucji. Sprawie nadano sygnaturę KM 1233/13 .

W dniu 6 maja 2013 r. Komornik poinformował o wysłuchaniu wierzyciela w trybie art. 827 k.p.c. oraz, że przeciwko dłużnikowi Komornik prowadził 36 postępowań egzekucyjnych, z wniosku różnych wierzycieli. Większość z nich została umorzona jako całkowicie bezskuteczna. Obecnie Komornik prowadzi 15 postępowań, w tym dwa z wniosku wierzyciela hipotecznego. Łączna zaległość w tych sprawach przekracza kwotę 2.700.000 zł. Dalej Komornik wskazał, że w toku postępowań egzekucję skierowano do nieruchomości dłużnika objętych księgami wieczystymi: (...), (...), (...) oraz, że z uwagi na wysokość należności dochodzonych przez wierzycieli, wierzyciel (...) spółka z o.o. Zachód spółka sp. kom. ma niewielkie szanse na zaspokojenie. Komornik poinformował także, że nie ustalono innych składników majątku dłużnika, do którego można skierować skuteczną egzekucję. Spółka faktycznie nie prowadzi działalności. Czynności trenowe podjęte pod adresami wskazanymi w KRS nie doprowadziły do ujawnienia siedziby spółki. Nie ustalono zarejestrowanych na spółkę pojazdów. Zajęcia rachunków bankowych w (...) oraz wierzytelności w II US w S. okazały się bezskuteczne. Nie ustalono innych rachunków bankowych.

Pismem z dnia 6 maja 2013 r. Komornik sądowy przy SR Szczecin - P. i Zachód R. W. przyznał powódcie koszty zastępstwa prawnego w postępowaniu egzekucyjnym w wysokości 600 zł.

Postanowieniem z dnia 4 czerwca 2013 r. komornik na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. umorzył postępowanie egzekucyjne prowadzone z wniosku powódki przeciw (...) sp. z o.o. z uwagi na bezskuteczność egzekucji.

Pismem z dnia 12 lipca 2013 r. powódka wezwała pozwanego do zapłaty kwoty 10.149,72 zł wraz z odsetkami ustawowymi od kwoty 7.365,84 zł tytułem sumy należności stwierdzonych nakazem zapłaty Sądu Rejonowego Poznań - Stare Miasto w P. z dnia 14 września 2011 r., wydanym w sprawie przeciwko (...) sp. z o.o., za które to należności wobec bezskuteczności egzekucji odpowiada na zasadzie art. 299 k.s.h. pozwany jako członek zarządu spółki.

Dla nieruchomości, których (...) spółka z o.o. jest właścicielem sporządzone zostały operaty szacunkowe przez rzeczoznawców majątkowych A. M. (wrzesień 2013) i B. K. (luty, czerwiec 2013). W księgach wieczystych nieruchomości wpisane zostały wzmianki o toczących się egzekucjach oraz o hipotekach: - dla działki nr (...) opisaney w księdze wieczystej nr (...) o wartości rynkowej 624.100 zł – w księdze są uwidocznione wzmianki o toczących się egzekucjach oraz hipotekach na łączną kwotę 3 427 956,89 zł; - działek nr (...) opisanych w księdze wieczystej nr (...) o wartości rynkowej 665.000 zł - w księdze są uwidocznione wzmianki o toczących się egzekucjach oraz hipotekach na łączną kwotę 3.402.478,14 zł; - działki nr (...) opisaney w księdze wieczystej nr (...) o wartości rynkowej 54.430 zł

- w księdze są uwidocznione wzmianki o toczących się egzekucjach oraz hipotekach na łączną kwotę 2.696.174,53 zł;
- działek nr (...) opisanych w księdze wieczystej nr (...) - o wartości rynkowej 419.343 zł w księdze są uwidocznione wzmianki o toczących się egzekucjach oraz hipotekach na łączną kwotę 647.364,41 zł; - działek nr (...) opisanych w księdze wieczystej nr (...) - o wartości rynkowej 107.849 zł w księdze są uwidocznione wzmianki o toczących się egzekucjach oraz hipotekach na łączną kwotę 499.788,43 zł.

Pozwany jest wierzycielem spółki (...). Wierzytelność pozwanego wynosi 193.639,38 zł. Zabezpieczeniem wierzytelności jest hipoteka na nieruchomości, dla której prowadzona jest księga wieczysta o numerze (...).

Na podstawie takich ustaleń faktycznych Sąd Rejonowy uznał powództwo, oparte na podstawie art. 299 § 1 k.s.h., za uzasadnione w całości.

Powódka występowała jako wierzyciel spółki (...) sp. z o.o., w której pozwany pełnił funkcję członka zarządu. Żądanie obejmowało kwoty zasądzone nakazem zapłaty wydanym przeciw dłużnej spółce wraz z kosztami postępowania egzekucyjnego prowadzonego na podstawie tego orzeczenia. Wątpliwości Sądu Rejonowego nie budziło, że powódka wykazała przesłanki powstania po stronie pozwanego jako członka zarządu odpowiedzialności za zobowiązania spółki, gdyż przedstawiła dowody na to, że po stronie spółki istnieje zobowiązanie (stwierdzone nakazem zapłaty), które powstało w czasie kiedy pozwany pełnił w spółce funkcje członka oraz że egzekucja wszczęta na podstawie nakazu zapłat obejmującego to zobowiązanie okazała się bezskuteczna (o czym świadczy treść postanowienia komornika).

Sąd I instancji uznał, że spełnione zostały przesłanki przewidziane dla strony zgłaszającej roszczenie przeciwko członkowi zarządu dłużnej spółki, które polegają na łącznym wykazaniu istnienia zobowiązania wobec spółki oraz bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko spółce. Z wskazanego przez powódkę nakazu zapłaty oraz postanowienia komornika o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wynika, że jest on wierzycielem (...) sp. z o.o. Nadto w oparciu o przedłożone dokumenty można było przyjąć za udowodnione, iż egzekucja prowadzona przeciwko A. okazała się bezskuteczna, a postępowanie egzekucyjne zostało umorzone.

Sąd Rejonowy przypomniał, że z treści pisma Komornika z dnia 6 maja 2013 r. (k. 13 akt KM 1233/13) wynika, że egzekucja skierowana została do nieruchomości dłużnej spółki, które okazały się obciążone hipotekami tak, że wierzyciel egzekwujący ma niewielkie szanse na zaspokojenie. Obok obciążonych nieruchomości komornik wskazał także na brak innych składników majątkowych dłużnika (ruchomości, środków na rachunkach bankowych). Dodatkowo komornik przytoczył, że prowadzonych jest 36 innych postępowań egzekucyjnych, z których większość umorzono jako bezskuteczne.

W ocenie Sądu Rejonowego powołanie się przez pozwanego na istnienie wierzytelności spółki w stosunku do których prowadzone miały być sprawy sądowe nie stanowi dowodu, że faktycznie wierzytelności te spółce przysługiwały, że sprawy sądowe toczyły się i zakończyły się wygraną spółki (...). Informacja o nich pochodzi tylko z wiadomości mailowej kancelarii (...) z września 2011 r. Nie sposób przyjąć na podstawie tej wiadomości, że gdy powód prowadził egzekucję w 2013 r. wierzytelności nie zostały np. już wyegzekwowane przez spółkę bądź nadal istniały. Tym bardziej że postanowienie Komornika stwierdziło bezskuteczność egzekucji. Ponadto sam pozwany jako wierzyciel dłużnej spółki mógł się zaspokoić ze wskazanych kwot, a jednak do tego nie doszło. Tym samym Sąd Rejonowy uznał, że powoływanie się na istnienie wierzytelności spółki (...), możliwych do wyegzekwowania jest bardzo wątpliwe i mało wiarygodne.

Odnosząc się do natomiast do zarzutu że powodowa spółka nie prowadziła egzekucji z nieruchomości stanowiących własność spółki Sąd I instancji wskazał, że stoi to w sprzeczności z treścią pisma Komornika o wysłuchaniu wierzyciela, w którym Komornik wyraźnie powołał się na fakt skierowania egzekucji do wymienionych nieruchomości dłużnika. Ponadto z ksiąg wieczystych prowadzonych dla (...) spółki (...) wynika, że w stosunku do tych nieruchomości toczą się postępowania egzekucyjne. Oprócz tego do wierzycieli egzekwujących przyłączyli się inni wierzyciele. Wartość samych ujawnionych hipotek, wpisanych w księgach wieczystych wyniosła 10.673.762,40 zł. Natomiast wartość nieruchomości na podstawie operatów szacunkowych określona została na 1.870.722 zł. Już samo porównanie tych wartości wskazuje, że wartość nieruchomości nie pozwoli na zaspokojenie wierzycieli hipotecznych.

W ocenie Sądu Rejonowego o bezskuteczności egzekucji prowadzonej przeciwko (...) sp. z o.o. świadczy jednoznacznie fakt wydania przez komornika sądowego postanowienia z dnia 4 czerwca 2013 r. o umorzeniu postępowania egzekucyjnego prowadzonego na wniosek powódki. Umorzenie postępowania nastąpiło na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Prawomocne postanowienie komornika w tym przedmiocie jest dokumentem urzędowym, z którym wiąże się domniemanie prawdziwości tego, co zostało w nim urzędowo zaświadczone, w tym przypadku prawdziwości ustaleń organu egzekucyjnego co do braku majątku spółki podlegającego egzekucji i co do bezskuteczności prowadzonej w stosunku to niej egzekucji.

Pozwany utrzymywał, że w dniu odwołania go jako członka zarządu sytuacja spółki (...) była z punktu widzenia ekonomicznego bardzo dobra, a tym samym brak było podstaw do zgłoszenia wniosku o ogłoszenie upadłości spółki (...). Na tę okoliczność pozwany wnioskował o zobowiązanie do przedłożenia przez spółkę (...) zestawienia środków trwałych, nieruchomości oraz posiadanych wierzytelności i aktywów na dzień 17 stycznia 2012 r. Korespondencja kierowana do spółki na ostatni wpisany adres w KRS wróciła z adnotacją – firma przeniesiona. Jak wynika z informacji z KRS spółka nie ma wpisanego aktualnego adresu. Tym samym brak było możliwość pozyskania żądanych dokumentów.

Jednocześnie pozwany nie złożył żadnych dokumentów obrazujących sytuację finansową spółki (...). Nie można było więc przyjąć, że sytuacja majątkowa spółki nie uzasadniała złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w okresie kiedy pozwany był członkiem zarządu. Samo złożenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego sądowego na okoliczność wartości księgowej spółki (...), jej majątku oraz zobowiązań było niewystarczające. Biegły, by ocenić sytuację majątkową podmiotu, musiał dysponować materiałem dowodowym. Pozwany tego materiału dowodowego nie zaprezentował. Wartość nieruchomości w porównaniu z obciążeniami hipotecznymi okazała się niewielka. Pozwany nie wnioskował o wystąpienie do KRS celem uzyskania wszelkich stosownych dokumentów z akt rejestrowych spółki, co umożliwiłoby biegłemu sporządzenie opinii. Z uwagi na powyższe Sąd Rejonowy oddalił wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność stanu majątkowego spółki.

Sąd I instancji stwierdził więc, że pozwany nie wykazał istnienia przesłanek zwalniających go od odpowiedzialności za zobowiązania spółki (...), w której był prezesem zarządu. Zasądził na rzecz powódki dochodzoną kwotę, na którą złożyły się kwoty: 7.365,84 zł tytułem należności głównej wynikającej z nakazu zapłaty z dnia 14 września 2011 r., 1.310 zł tytułem zasądzonych w nakazie kosztów procesu, 835,38 zł tytułem kosztów postępowania zabezpieczającego, 638,50 zł tytułem kosztów postępowania egzekucyjnego.

Odnosząc się do dochodzonego przez powoda roszczenia odsetkowego, Sąd Rejonowy skorygował datę, od której powodowi należały się odsetki, odróżniając odsetki od należności, którą dłużna była powodowi spółka od odsetek, które należą się powodowi od pozwanego na zasadzie art. 481 k.c., z uwagi na ich opóźnienie w zapłacie roszczenia odszkodowawczego dochodzonego w niniejszej sprawie na podstawie art. 299 k.s.h. Te pierwsze odsetki, w przypadku ich niewyegzekwowania od spółki, mogłyby wchodzić w skład odszkodowania należnego od pozwanego. Warunkiem jest jednak, by zostały one w pozwie zsumowane i wyrażone kwotowo. Wymaganie to w sprawie niniejszej nie zostało spełnione. Powód może więc skutecznie dochodzić od pozwanego zapłaty roszczeń głównych objętych nakazem zapłaty z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w jego spełnieniu liczonymi dopiero od terminu wskazanego w wezwaniu do zapłaty z dnia 12 lipca 2013 r. Dlatego też Sąd Rejonowy przyjął, że pozwany powinien świadczenie spełnić w terminie od 22 lipca 2013 r. W pozostałym zakresie powództwo o odsetki zostało oddalone.

Orzekając w niniejszej sprawie Sąd Rejonowy miał na względzie przede wszystkim treść dostarczonych przez powoda dokumentów, które świadczyły o tym, że egzekucja prowadzona przeciw spółce, w której pozwany pełnił w czasie istnienia niezaspokojonego zobowiązania funkcję członka zarządu, okazała się bezskuteczna. Pozwany natomiast nie wykazał, aby zaistniała jakkolwiek przesłanka wyłączająca jego odpowiedzialność za długi spółki.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 98 § 1 i 3, art. 99 k.p.c. przyjmując, że powódka wygrała niniejszą sprawę w całości.

Z powyższym wyrokiem nie zgodził się pozwany zaskarżając go w całości i zarzucając mu naruszenie:

- art. 299 § 1 k.s.h. w zakresie w jakim sąd uznał, iż dla orzekania o bezskuteczności egzekucji miarodajny jest moment wydania postanowienia w tym przedmiocie, a nie moment zamknięcia rozprawy oraz poprzez odejście przez sąd I instancji od ugruntowanego już w orzecznictwie Sądu Najwyższego stanowiska, iż roszczenie z art. 299 § 1 k.s.h. ma charakter ostateczny, w tym znaczeniu, iż bez żadnych wątpliwości nie istnieje możliwość wyegzekwowania roszczenia od spółki,

- art. 299 § 1 i 2 k.s.h. poprzez przyjęcie, iż powódka prowadziła postępowanie egzekucyjne w sposób umożliwiający skuteczne zaspokojenie, w sytuacji w której umorzenie postępowania nastąpiło za sugestią Komornika, iż są małe szanse na zaspokojenie,

- art. 233 k.p.c. mające wpływ na treść rozstrzygnięcia poprzez: a) ustalenie, iż wartość zadłużenia spółki wynosi 10.673,762,40 gdzie co wprost wynika z ksiąg wieczystych jest to wysokość zabezpieczeń hipotecznych, a wartość nieruchomości 1.870.722 zł, gdzie z nieaktualnych operatów wynika kwota 3.560.669 zł (co nawet sam sąd na str. 4 zauważył) a nadto pominięcie dowodu z opinii biegłego zgłoszonej w odpowiedzi na pozew oraz wniosku o wystąpienie do (...) sp. z o.o. o przekazanie dokumentacji, co w konsekwencji pozbawiło stronę pozwaną możliwości obrony – art. 379 pkt. 5 k.p.c.; b) oparcie rozstrzygnięcia na dokumencie - postanowieniu o umorzeniu postępowania egzekucyjnego z uwagi na bezskuteczność - w sytuacji, w której komornik wydający orzeczenie w ogóle nie mógł prowadzić postępowania egzekucyjnego z uwagi na brak organów (...) sp. z o.o., a w konsekwencji na dokumencie urzędowym wydanym z rażącym naruszeniem przepisów c) oparcie się na operatach szacunkowych, które zgodnie z art. 156 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami wykorzystane być nie mogły albowiem operat szacunkowy może być wykorzystywany do celu, dla którego został sporządzony, przez okres 12 miesięcy od daty jego sporządzenia; d) pominięcie pism komornik sądowej M. K. z dnia 30.01.2015 r. - data prezentaty w Sądzie 3.02.2015 r., z którego wprost wynika, iż postępowanie egzekucyjne w odniesieniu do nieruchomości jest w toku.

Mając na uwadze powyższe zarzuty skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powódki kosztów procesu za postępowanie przed sądami I i II instancji.

W odpowiedzi na apelację powódka wniosła o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego zwrotu kosztów procesu za postępowanie przed sądem II instancji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja okazała się uzasadniona w całości i doprowadziła do zmiany zaskarżonego wyroku w postulowanym przez apelującego kierunku.

W pierwszej kolejności należy wskazać, że postępowanie przed sądem odwoławczym – zgodnie z obowiązującym modelem apelacji pełnej – jest kontynuacją postępowania przed sądem pierwszej instancji. Sąd odwoławczy dokonuje własnych ustaleń faktycznych na podstawie art. 382 k.p.c. z uwzględnieniem dowodów przeprowadzonych w postępowaniu pierwszoinstancyjnym i z uwzględnieniem własnego postępowania dowodowego w granicach w granicach określonych normą art. 381 k.p.c. (por. wyrok SN z 29 listopada 2002 r., IV CKN 1574/00).

Sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, jednak wiążą go zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego. W granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania, dokonuje również własnych ustaleń faktycznych (por. uchwała SN z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07). Przepis art. 378 § 1 k.p.c. nie zezwala na dokonywanie oceny poprawności zastosowania przepisów postępowania przez sąd pierwszej instancji z urzędu, poza treścią zarzutów zawartych w apelacji. Wynikający z brzmienia tego przepisu obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji powinien być rozumiany, jako nakaz rozważenia wszystkich podniesionych w apelacji zarzutów (vide wyrok SN z 13 stycznia 2006 r., III CSK 5/05).

W konsekwencji należy najpierw odnieść się do naruszeń prawa procesowego tak, aby dokonać prawidłowych ustaleń faktycznych, co dopiero umożliwi ocenę prawidłowości zastosowania prawa materialnego.

Skarżący zarzucił zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przekroczeniu granic swobodnej oceny dowodów. Wskazać zatem należy, że skuteczne postawienie zarzutu naruszenia tego przepisu wymaga wykazania przez skarżącego, że sąd pierwszej instancji uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Dla wykazania słuszności zarzutu naruszenia zasady swobodnej oceny dowodów konieczne jest zatem wykazanie przez skarżącego, że ocena ta została dokonana sprzecznie z wymaganiami prawa procesowego, w sposób wybiórczy, nie odpowiadający zasadom logiki i doświadczenia życiowego. Skarżący wyjaśnił, że ocena materiału dowodowego została dokonana błędnie bez rozważenia całości zebranego w sprawie materiału dowodowego, a Sąd pierwszej instancji dokonał tej oceny bez dostatecznego przeanalizowania materiału procesowego oraz z pominięciem wniosku dowodowego o wystąpienie do spółki (...) o przekazanie dokumentacji.

Sąd Okręgowy co do zasady podziela ustalenia stanu faktycznego dokonane przez Sąd Rejonowy i przyjmuje je za własne, a w szczególności te dotyczące powstania zadłużenia spółki (...), okresu przez jaki pozwany sprawował w spółce funkcję członka zarządu oraz czynności egzekucyjnych podejmowanych przez stronę powodową przeciwko dłużnej spółce. Natomiast odmienne ustalenia poczyniono w zakresie bezskuteczności egzekucji, która umożliwiała spółce skierowanie żądania zapłaty bezpośrednio do członka zarządu dłużnej spółki, który sprawował funkcję w okresie, w którym zobowiązanie powstało (art. 299 k.s.h.). Przy czym podkreślenia wymaga, że niektóre wnioski wyprowadzone przez Sąd Rejonowy wynikały nie tyle z błędnych ustaleń faktycznych, co z oczywistej omyłki rachunkowej przy ustalaniu wysokości obciążeń nieruchomości wchodzących w skład majątku dłużnej spółki, o czym będzie mowa poniżej.

Z materiału dowodowego wynika, że komornik sądowy R. W. (1) prowadzący postępowanie egzekucyjne przeciwko spółce (...) na wniosek powoda (sygn. akt KM 1233/13) postanowieniem z dnia 4 czerwca 2013 r. umorzył postępowanie wobec stwierdzenia bezskuteczności egzekucji. Postanowienie to wydane w oparciu o art. 824 § 1 pkt 3 k.p.c. jest dokumentem o charakterze urzędowym, który z punktu widzenia przyjętej praktyki orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych jest wystarczającym środkiem dowodowym, za pomocą którego wierzyciel może wykazać bezskuteczność egzekucji z majątku spółki przysługującej mu wierzytelności (np. por. wyrok SN z 13 stycznia 2010 r., II CSK 372/09).

W niniejszej sprawie sytuacja jest o tyle szczególna, gdyż zarówno z wydruków ksiąg wieczystych, jak i z akt postępowania prowadzonego przez komornika R. W. (1) wynika, że postępowanie egzekucyjne toczyło się również do nieruchomości, które były przedmiotem zarzutu ze strony pozwanego, tzn. które pozwany wskazał jako istniejący majątek spółki umożliwiający zaspokojenie powodowego wierzyciela. Tymczasem strona powodowa nie rozszerzyła swojego postępowania egzekucyjnego (czy też nie złożyła skutecznych wniosków) o to, ażeby wierzytelność powstała wobec spółki (...) została również objęta egzekucją z nieruchomości opisanych w księgach wieczystych nr: (...), (...), (...), (...) i (...).

W piśmie z dnia 6 maja 2013 r. zatytułowanym „Wysłuchanie wierzyciela przed umorzeniem postępowania w trybie art. 827 k.p.c.” (k. 13 akt Km 1233/13), które komornik sądowy R. W. (1) skierował do pełnomocnika powoda, bardzo szeroko zarysowano aktualny stan postępowań egzekucyjnych, toczących się przeciwko dłużnej spółce. Wskazano w nim, że komornik prowadził przeciwko dłużnicze 36 postępowań egzekucyjnych z wniosku różnych wierzycieli. Większość z nich została umorzona jako całkowicie bezskuteczna. Obecnie (tj. w dacie pisma) komornik prowadzi 15 postępowań, w tym dwa z wniosku wierzyciela hipotecznego. Łączna zaległość w tych sprawach przekracza 2.700.000 zł. Komornik wskazał również, że w przypadku innych wierzycieli prowadzi egzekucję z nieruchomości z ksiąg wieczystych (...), które położone są w S. przy ul. (...). Komornik zaznaczył, że zostały one wycenione przez biegłego na kwotę 1.350.000 zł, a ze względu na wysokość wierzytelności dochodzonych przez wierzycieli hipotecznych (1.200.000 zł), powódka ma niewielkie szanse na zaspokojenie swoich wierzytelności.

W ocenie Sądu Okręgowego ze zwrotu „niewielkie szanse na zaspokojenie swoich wierzytelności” nie można w sposób nie budzący wątpliwości przyjąć, że powód jako wierzyciel egzekwujący kwotę 12.019,41 zł, na którą składały się wówczas należność główna, odsetki na dzień 6 maja 2013 r., koszty procesu, koszty poprzedniej egzekucji oraz koszty zastępstwa w egzekucji nie zostałyby zaspokojone przynajmniej w części. Z opisanego powyżej pisma komornika nie sposób wyprowadzić tak daleko idących konsekwencji.

Zwrócić należy również uwagę, że Sąd pierwszej instancji przeoczył, że zwracając się o operaty szacunkowe do komorników T. S. i R. W. (1) oraz M. K. (k. 113) uzyskał informację, że w dalszym ciągu prowadzone jest postępowanie egzekucyjne wobec dłużnej spółki, tak wynika bynajmniej z pisma komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w Choszczynie M. K., która zawiadomiła Sąd Rejonowy, że „postępowanie egzekucyjne jest w toku, operaty stanowią integralną część opisu i oszacowania nieruchomości, zostały sporządzone dla potrzeb postępowania egzekucyjnego, w związku z tym komornik oczekuje ich zwrot po wykorzystaniu” (dowód k. 195 akt). Uwadze Sądu Rejonowego uszło również pismo datowane na dzień 2 lutego 2015 r., w sprawie KM 31/15 nadesłane przez komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym Szczecin - Prawobrzeże i Zachód w Szczecinie R. W. (1), w którym poinformował Sąd, że: „postanowieniem z dnia 27 maja 2014 r. wszystkie postępowania w sprawach przeciwko w/w dłużnikowi zostały zniesione, a operaty szacunkowe w/w nieruchomości straciły ważność.” (dowód k. 200 akt).

Pismo komornika sądowego R. W. (1) z dnia 2 lutego 2015 r. jest o tyle istotne, że wynika z niego, iż postępowania egzekucyjne prowadzone przeciwko dłużnej spółce nie zostały zakończone. Zostały zniesione, gdyż dłużna spółka nie posiadała zarządu, co wynika również z treści pisma komornika, w którym wskazał, że kuratorem dłużnej spółki jest adwokat E. W.. Spółka nie miała organu, który by mógł ją reprezentować i wskazywać na istotne okoliczności w postępowaniu egzekucyjnym, jak chociażby zakwestionować wysokość wyceny rzeczoznawcy nieruchomości położonych w S. przy ul. (...), które jak Sądowi wiadomo z wiedzy powszechnie dostępnej dla mieszkańców S. (art. 228 § 2 k.p.c.), są położone na terenie, gdzie w tej chwili się intensywnie rozwija budownictwo mieszkaniowe, zwłaszcza jednorodzinne. Sąd Rejonowy przeoczył tę okoliczność i nie skierował stosownego wezwania o dokumenty do kuratora spółki (...), co uczynił dopiero Sąd Okręgowy w postępowaniu apelacyjnym.

Złożone przez kuratora (...) spółki z o.o. - adwokat E. W. pismo z dnia 14 lipca 2015 r. (k. 281) oraz postanowienie Sądu Rejonowego Szczecin - Centrum w Szczecinie z dnia 17 grudnia 2015 r. w sprawie SZ XIII Ns-Rej. KRS (...) (k. 299) wskazuje, że dla spółki nadal ustanowiony jest kurator w osobie M. F., w celu niezwłocznego powołania organów osoby prawnej, a w razie potrzeby w celu podjęcia starań o jej likwidację.

Zwrócić należy również uwagę, że dokonując oceny, czy powództwo skierowane przeciwko R. K. nie jest przedwczesne, Sąd Rejonowy popełnił błąd, na który wskazuje apelujący, wynikły z zsumowania wartości każdej z hipotek wpisanych na wszystkich nieruchomościach stanowiących majątek dłużnej spółki. Błąd ten polegał na tym, że Sąd kilkakrotnie zsumował tożsame hipoteki, które łącznie obciążały kilka nieruchomości, więc wartość ujawnionych hipotek ujawnionych w pięciu księgach wieczystych nie wyniosła 10.673.762,40 zł jak wskazał Sąd Rejonowy, tylko 4.395.745,32 zł. Niemniej na chwilę dzisiejszą trudno wnioskować na ile jest możliwe zaspokojenie wierzycieli dłużnej spółki z tego majątku w postaci nieruchomości. Takiej wiedzy nie miał również Sąd w postępowaniu pierwszoinstancyjnym.

Przypomnieć w tym miejscu należy, że bezskuteczność egzekucji nie jest stanem niezmiennym, a wobec tego należy ustalić, czy taką bezskuteczność egzekucji wierzytelności powoda wobec spółki (...) można stwierdzić także na dzień zamknięcia rozprawy w postępowaniu przeciw członkom zarządu prowadzonym na podstawie art. 299 k.s.h. (vide wyrok SN z 8 grudnia 2006 r., V CSK 319/06, Glosa 2007, nr 4, poz. 12). Stanowisko to potwierdził również Sąd Najwyższy w wyroku z 30 maja 2008 r. (III CSK 12/08, LEX nr 447785), zgodnie z którym roszczenie z art. 299 k.s.h. należy traktować jako ostateczne zabezpieczenie roszczeń wierzycieli przeciwko spółce. Jeśli więc po stwierdzeniu bezskutecznej egzekucji okaże się, że wierzyciel może jednak uzyskać zaspokojenie od spółki, to nie ma podstaw do przyjęcia, że zachowuje on prawo do żądania zaspokojenia z majątku członków zarządu spółki. Decydujące znaczenie dla oceny zasadności powództwa z art. 299 k.s.h. ma zatem stan majątkowy spółki - dłużnika, istniejący w chwili

zamknięcia rozprawy - art. 316 k.p.c. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Poznaniu w z dnia 21 lutego 2013 r., I ACa 36/13).

Przenosząc te rozważania na grunt niniejszej sprawy stwierdzić należy, że jeżeli powód nie podjął nawet próby skierowania egzekucji do nieruchomości stanowiących realny i wartościowy majątek spółki, to trudno uznać postanowienie komornika z dnia 4 czerwca 2013 r. o umorzeniu egzekucji za wystarczający dowód do stwierdzenia bezskuteczności egzekucji w znaczeniu użytym w art. 299 § 1 k.s.h.

Mając na uwadze powyższe powództwo należało potraktować jako przedwczesne w świetle art. 299 § 1 k.s.h., co skutkowało zmianą zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa jako przedwczesnego. Z tych względów pozostałe zarzuty - przede wszystkim naruszenia prawa materialnego - nie wymagały analizy.

Zmiana wyroku doprowadziła do zmiany postanowienia o kosztach procesu zawartego w punkcie III. zaskarżonego wyroku, gdyż to pozwany ostatecznie jest stroną wygrywającą sprawę i to w całości. Z tych względów na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. i § 6 pkt 5) Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28.09.2002 r. sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U.2013.461 j.t.) obciążyć tym kosztami należało powoda. Zaś na koszty procesu pozwanego w postępowaniu pierwszoinstancyjnym złożyło się wynagrodzenie jego pełnomocnika (2.400 zł) i opłata skarbową od pełnomocnictwa (17 zł).

Orzeczenie o kosztach postępowania apelacyjnego, które pozwany również wygrał w całości, zapadło przy zastosowaniu przepisu art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i § 6 pkt 5) i § 13 ust. 1 pkt 1 ww. Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, a na koszty te złożyła się opłata od apelacji w kwocie 508 zł oraz wynagrodzenie adwokackie w wysokości 1.200 zł.

SSR del. (...) SSO(...)SSO (...)